

Tjänsteskrivelse

2023-03-15

Diarienummer: 23SON25

Handläggare:

Per Åsbrink
026-17 73 42
per.asbrink@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnden

Remissvar avseende utredning "Tryggare hem för barn" SOU 2022:71"- Betänkande av utredningen om vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer, Ju2023/00125

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Sammanfattning av ärendet

Gävle kommun har givit Valfärd Gävle i uppdrag att besvara denna remiss rörande utredning SoU 2022:71. Remissvaret är direktbesvarande från Socialnämnden till Justitiedepartementet.

Utredningen om vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer har haft i uppdrag att se över delar av föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge. Uppdraget har haft till syfte att skapa bättre förutsättningar för kontinuitet, stabilitet och trygghet för familjehemsplacerade barn och barn som har upplevt våld av närstående.

Utredningen föreslår bl.a. att

- Domstolen vid bedömningen av om förutsättningarna för en vårdnadsöverflyttning är uppfyllda särskilt ska beakta ett antal omständigheter, vilka ska framgå i 6 kap. 8 § FB.

- Placeringskommunen ges möjlighet att bevilja insatser till ett barn även efter en vårdnadsöverflyttning.
- Rätt till biträde vid prövningen av vissa frågor om vårdnadsöverflyttning.
- Utgångspunkten för frågor om umgänge ska fortsatt vara barnets bästa.
- Ny lydelse av paragrafen om barnets bästa.
- Överväga behovet inom Domstolsverket av att genomföra utbildningsinsatser när det gäller riskbedömningar i familjemål.

Välfärd Gävle ställer sig positiv till utredningens förslag men med några synpunkter.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 16 september 2021 att uppdra åt en särskild utredare att se över regler i föräldrabalken om vårdnadsöverflyttning, adoption och umgänge.

I uppdraget har ingått att ta ställning till bl.a. om förutsättningarna för vårdnadsöverflyttning och adoption bör ändras för att tillgodose familjehemsplacerade barns rätt till trygghet och stabilitet samt behovet av åtgärder för att underlätta förutsättningarna för prövningen av frågor om vårdnadsöverflyttning för barn i familjehem. I uppdraget har även ingått att ta ställning till hur skyddet för barnet kan stärkas när fråga uppkommer om umgänge med en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning.

Yttrande

Utredningen föreslår ett tillägg i 6 kap. 8 § FB där socialnämnden vid ansökan om vårdnadsöverflyttning särskilt ska beakta ett antal omständigheter vid sitt övervägande om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning. Där domstolen vid bedömningen av om förutsättningarna för en vårdnadsöverflyttning är uppfyllda särskilt ska beakta följande omständigheter; "Barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning, barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose barnets behov av en trygg och god uppväxt och familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med sina föräldrar och andra närstående."

Välfärd Gävle ställer sig positiv till utredningens förslag. Inom Välfärd Gävle har utredningens föreslagna omständigheter under en längre tid varit obligatoriska vid ansökningar om vårdnadsöverflyttningar. Det är positivt att dessa omständigheter nu kan komma att regleras i lagtext.

Utredningen föreslår att det ska införas en möjlighet för den kommun som beslutat om en familjehemsplacering, dvs. placeringskommunen, att fortsätta bevilja insatser till ett barn även efter en vårdnadsöverflyttning.

Välstånd Gävle ställer sig positiv till detta förslag. En åtgärd som kommer att vara till stort värde för det enskilda barnet och familjehemmet. Det är heller inte osannolikt att det för ett familjehem kan vara ett tungt vägande skäl för en vårdnadsöverflyttning om familjehemmet garanteras fortsatt stöd och hjälp från socialtjänsten efter en vårdnadsöverflyttning. Således kan detta förslag leda till att fler familjehem i framtiden ställer sig positiv till en vårdnadsöverflyttning.

Utredningen föreslår att det vid prövningen av frågor om särskilt förordnad vårdnadshavare eller tillfällig vårdnadshavare ges möjlighet till ett offentligt biträde för barnet och barnets vårdnadshavare. En första förutsättning för att det ska bli aktuellt med ett biträde är att socialnämnden eller domstolen tagit initiativ till en vårdnadsöverflyttning. En andra förutsättning för rätt till biträde är att vårdnadsöverflyttningen innebär att vårdnaden över barnet flyttas från barnets föräldrar till någon annan. Välstånd Gävle anser detta vara ett mycket bra förslag.

Utredningen har kommit fram till att det inte är lämpligt att i lag reglera särskilda situationer när barn som utgångspunkt inte bör ha rätt till umgänge med en förälder. Utredningen har övervägt om det i lagtext bör tydliggöras situationer då de kränkningar som en förälder har gjort sig skyldig till innebär att utgångspunkten bör vara att inget umgänge ska ske. Utredningen har kommit fram till att det inte är lämpligt att i lag reglera särskilda situationer när barn som utgångspunkt inte bör ha rätt till umgänge med en förälder. Bedömningen görs utifrån att det när det uppkommer en fråga om umgänge alltid ska göras en individuell bedömning av vad som är barnets bästa i det enskilda fallet.

Välstånd Gävle förstår utredningens ställningstagande, ju mer detaljerad lagstiftningen blir kring barns olika situationer i umgägesfrågor desto större är risken att vi hamnar i lägen där vissa barns situationer inte nämns i lagtext. Utredningen är dock tydlig med att utgångspunkten vid bedömningen i umgägesfrågor fortsättningsvis ska vara utifrån barnets bästa.

Utredningen har kommit fram till att det i lagtext bör förtydligas att bedömningen av barnets bästa är en helhetsbedömning som ska ta sikte på omständigheterna för det enskilda barnet. Utredningen har också kommit fram till att det i lagtext inte ska anges ett antal utvalda omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen. Ett barn kan även fara illa på andra sätt än genom det som särskilt anges i lagtexten, det finns en risk att andra barns omständigheter, som inte nämns i lagtext, inte beaktas i lika stor utsträckning som de situationer som exemplifieras. Ett barn kan exempelvis fara illa genom vanvård, försummelse eller utnyttjande.

Välstånd Gävle förstår utredningens ställningstagande. Det är riskfyllt att detaljreglera en lagstiftning utifrån en gradering av vad som är en acceptabel omsorgsmiljö för ett barn kontra en ej acceptabel omsorgsmiljö. Många av de barn som placeras i familjehem kommer från hemförhållande där samtidiga problem hos vårdnadshavarna är mycket vanliga. Där en kombination av missbruk, våld, vanvård och försummelse präglar ett barns uppväxt. En detaljreglering ökar risken att vissa barns omständigheter inte kan komma att omfattas i lagtext.

Utredningen har kommit fram till att Domstolsverket bör överväga behovet av att genomföra en utbildningsinsats när det gäller riskbedömningar i familjemål.

Välstånd Gävle anser detta vara ett bra förslag, detta kommer att höja kompetensen inom domstolarna i riskbedömning samt öka rättssäkerheten för dom enskilda barnen.

Utredningen bedömer att ändring i socialtjänstlagen beträffande barns rätt till insatser efter en vårdnadsöverflyttning kan innebära en viss kostnadsökning för kommuner som beslutat om en familjehemsplacering som avslutas genom en vårdnadsöverflyttning. Välstånd Gävle bedömer att denna nya lydelse kan komma att leda till ökade kostnader för kommunerna. Framför allt för externa tjänsteköp av insatser i annan kommun där barnet är familjehemsplacerat. Det är inte osannolikt att utredningens förslag kan komma att leda till en ökning av vårdnadsöverflyttningar, vilket kan komma att kräva en utökning av personalresurser. En vårdnadsöverflyttning är en lång och komplex process som egentligen startar när barnet placeras i ett stadigvarande familjehem. Ett ställningstagande om vårdnadsöverflytt ska göras inom två år och vilka förutsättningar som ska råda för att barnet ska kunna återvända till vårdnadshavarna bör alltså fastslås redan i samband med placeringen. Detta kräver löpande uppföljningar i syfte att kunna prognostisera en återflytt för barnet till vårdnadshavarna eller en möjlig

vårdnadsöverflyttning till familjehemmet.

Magnus Höjer

Sektorchef

Sektor Vårld

Socialnämnden har ålagts svara på remissen över utredning "Tryggare hem för barn"
SOU 2022:71

Ansvarig handläggare i ärendet har besvarat barnchecklista samt checklista för
näringslivskonsekvensanalys, vilka återfinns bifogat i detta ärende.

Remissen hanteras av socialnämnden vid sammanträdet 2023-03-28.

Utredare Per Åsbrink, har varit ansvarig handläggare i ärendet. I den slutliga
handläggningen har även barnsekreterare vid Familjehemsenheten, Birgitta Wallin
deltagit.